

บันทึก

เรื่อง การจะบังคับเด็กที่จำต้องเข้าเรียนตามพระราชบัญญัติ

ประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๘

คณะกรรมการการศึกษา (อนุกรรมการร่างกฎหมาย ชุดที่ ๒) ได้ตรวจพิจารณาเรื่องนี้แล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

(๑) กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งมาโดยหนังสือที่ ก.๔๑๒/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ว่า ตามที่พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๗๘ มาตรา ๖ บัญญัติว่า เด็กทุกคนที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปดต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า นั้น เจ้าหน้าที่แจ้งว่าการบริหารตามความในกฎหมายบทนี้ไม่ได้ผลสมประสงค์

สำหรับเด็กที่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครอง บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กถูกบังคับให้ส่งเด็กนั้นเข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา หากไม่ปฏิบัติตามสารวัตรศึกษาหรือนายอำเภออาจแจ้งแก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองให้ส่งเด็กเข้าโรงเรียนได้ ถ้าขัดขืนหรือหลีกเลี่ยงจักต้องมีโทษตามพระราชบัญญัติ

แต่ในกรณีที่เด็กไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และเด็กกลางถนน และเด็กที่ท่องเที่ยวไปไม่มีภูมิลำเนาเป็นหลักแหล่ง เจ้าหน้าที่ก็ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไรโดยที่ไม่มีผู้รับผิดชอบที่จะรับแจ้งความ หรือจะต้องรับโทษ

(๒) เพื่อที่จะพิจารณาปัญหาเรื่องนี้ให้รอบคอบ กรรมการร่างกฎหมายเห็นเป็นการสมควรที่จะเสนอในเบื้องต้นว่า ปัญหานี้เกี่ยวเนื่องใกล้ชิดกับนโยบายทั่วไปในเรื่องฐานะในทางกฎหมายของเด็กในประเทศ

ตามที่ปฏิบัติกันอยู่ นโยบายทั่วไปว่าด้วยฐานะในทางกฎหมายของเด็กในประเทศนั้น มีอยู่สองประการ คือ

ในประเทศทางทิศตะวันตก ถือเป็นทางปฏิบัติว่า ถ้าเด็กไม่มีบิดามารดาก็จัดให้มีผู้ปกครองเสีย ผู้ปกครองที่ว่าเป็นบุคคลธรรมดา โดยปกติในเมื่อเด็กมีอาชีพและมีอันจะกิน แต่อาจเป็นเจ้าพนักงานหรือสถานเอกชนซึ่งมีสภาพเป็นนิติบุคคลก็ได้ เป็นต้นว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขสงเคราะห์ (Public assistance authorities) หรือ สถานการกุศลสาธารณะ (Public utility charitable institutions) อยู่ภายใต้ควบคุมของเจ้าพนักงาน แต่ว่าสถานการกุศลสาธารณะเหล่านี้เป็นคนละเรื่องกับโรงเรียนดัดสันดานเด็ก หรือเรือนจำสำหรับเด็ก ผู้ปกครองจะต้องรับผิดชอบในเรื่องสวัสดิภาพของเด็กตลอดถึงการศึกษาของเด็ก ซึ่งต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายส่วนท้องถิ่น และถ้าหากผู้ปกครองละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาซึ่งบังคับให้ศึกษาก็จะต้องรับ

โทษ

ในประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่ถือศาสนาอะหะหมัด การตั้งบุคคลคนหนึ่งเป็นผู้ปกครองเด็กคนหนึ่งเป็นราย ๆ ไป ไม่เป็นการบังคับ และโดยปกติมักจะตั้งผู้ปกครองเฉพาะในกรณีที่เด็กมีทรัพย์สินของตนเอง คัมภีร์โคหรานบัญญัติว่าผู้ที่พบเด็กกลางถนนหรือเด็กอนาถาตามถนนให้เอาเด็กนั้นไปเลี้ยงดู และในกรณีเช่นนั้นผู้พบเด็กก็เลยกลายเป็นผู้ปกครองของเด็กนั้น แต่บัญญัติข้อนี้ออกจะเป็นหน้าที่ในทางศีลธรรมมากกว่าในทางกฎหมายและเท่าที่ปรากฏ ในประเทศที่ถือศาสนาอะหะหมัดมีเด็กจำนวนมากซึ่งไม่มีผู้ปกครอง (ประเทศอียิปต์ แอลจีเรีย อินเดีย พวกที่ถือศาสนาอะหะหมัด ฯลฯ)

ในประเทศสยาม การมีผู้ปกครองตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หาได้เป็นการบังคับไม่ ทั้งนี้เนื่องแต่เหตุผลตามสภาพท้องถิ่นและความยุ่งยากต่าง ๆ จึงได้ดำเนินตามนโยบายประการที่สองดังกล่าวข้างต้น และไม่ได้ดำเนินตามนโยบายประการที่หนึ่ง

ไม่มีประเทศใดเลยที่เด็กไม่เข้าโรงเรียนแล้วจะถูกลงโทษในทางอาญากฎหมายอาญาย่อมใช้ได้เฉพาะแก่ผู้ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องรับผิดชอบดูแลความประพฤติของเด็กเท่านั้น เมื่อเด็กไม่จำเป็นต้องมีผู้ปกครองเป็นราย ๆ ไปแล้ว ก็ย่อมเห็นได้ว่า จะต้องมียุติธรรมจำนวนมากซึ่งไม่มีผู้รับผิดชอบดูแลในการส่งเข้าโรงเรียนและการอื่น ๆ ที่ต้องบังคับแก่เด็ก อุทาหรณ์ที่กระทรวงธรรมการเสนอมาแม้ไม่ถึงเป็นปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ แต่ก็ปัญหายาก นอกจากจะได้ดำริให้มีการแก้ไขนโยบายในเรื่องผู้ปกครองเสียใหม่^๑

(๓) กระทรวงธรรมการขอให้พิจารณาว่า ความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พุทธศักราช ๒๔๗๙ จะใช้บังคับแก่เด็กดังกล่าวในอุทาหรณ์ได้หรือไม่

กรรมการร่างกฎหมาย เห็นว่า จะใช้บทบัญญัติดังกล่าวแล้วบังคับไม่ได้ตั้งเหตุผลต่อไปนี้ คือ

ตามร่างชั้นต้นซึ่งเป็นที่มาแห่งพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พุทธศักราช ๒๔๗๙ นั้น ในชั้นแรกกระทรวงมหาดไทยได้ร่างรวมเข้าไว้ในร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ และในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ชั้นกรรมาธิการของสภาผู้แทนราษฎร มีความปรากฏในหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา (หนังสือที่ ๗๙๐๘/๒๔๗๙ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๙) ว่า คณะกรรมาธิการและผู้แทนรัฐบาลได้ทำความตกลงกันให้แยกบทบัญญัติที่ว่าด้วยโรงเรียนดัดสันดานเด็ก ออกจากพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ โดยฝ่ายผู้แทนรัฐบาลได้รับจะทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยโรงเรียนดัด

^๑ ตามสถิติครั้งสุดท้าย ปรากฏว่าในอินเดียในจำนวนเด็กที่มีอายุตั้งแต่หกปีขึ้นไป ซึ่งจะต้องเข้าโรงเรียนนั้น มีเด็กชายจำนวนร้อยละ ๕๐.๓ และเด็กหญิงร้อยละ ๑๖.๕ เท่านั้นที่ได้เข้าโรงเรียน ส่วนในประเทศไทย แม้จะคำนึงถึงจำนวนเด็กกลางถนนและเด็กอนาถาด้วยก็เห็นว่า จำนวนส่วนร้อยละของเด็กที่ได้เข้าโรงเรียนคงจะไม่อยู่ในระดับอันไม่น่าพอใจถึงปานนั้น.

สันดานขึ้นต่างหาก กระทรวงมหาดไทยจึงได้จัดร่างพระราชบัญญัติขึ้นฉบับหนึ่ง ให้ชื่อว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองและอบรมผู้อ่อนอายุ พุทธศักราช ๒๔๗๙”

ตามที่ได้กล่าวแล้ว จะเห็นได้ชัดว่า ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและอบรมผู้อ่อนอายุ พุทธศักราช ๒๔๗๙ (ซึ่งในที่สุดได้แก้ไขชื่อเป็นร่างพระราชบัญญัติฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พุทธศักราช ๒๔๗๙) ได้จัดร่างขึ้นไว้เป็นพิเศษเพื่อจัดตั้งโรงเรียนดัดสันดานเด็กขึ้นไว้ในกรมราชทัณฑ์

ต่อมาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและอบรมผู้อ่อนอายุ พุทธศักราช ๒๔๗๙ นี้ ได้ส่งมาให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

ในร่างที่กล่าวนี้ มาตรา ๖ มีความว่า

“มาตรา ๖ ผู้มีอายุระหว่าง ๗ ปีบริบูรณ์ถึง ๑๗ ปีบริบูรณ์ หากไม่เป็นคนทุพพลภาพหรือมีจิตใจไม่สมประกอบหรือมีโรคตั้งระบุมไว้ในกฎหมายกระทรวง ให้ถือว่าเป็นผู้อ่อนอายุอันจักต้องคุ้มครองและอบรม ถ้าปรากฏเหตุใดเหตุหนึ่ง หรือหลายเหตุต่อไปนี้ด้วย

(๑) ทำการขอลา และมีพฤติการณ์ซึ่งส่อให้เห็นว่า เป็นการสมควรจักต้องเข้าคุ้มครองอบรม

การขอลาซึ่งอาศัยการเล่น การขบถอง ดื้อสิดีเป่า หรือกระทำการอย่างอื่นใดอันเป็นแต่เครื่องบังหน้าหรืออุปกรณนั้น หาใช่ข้อแก้ตัวที่ฟังได้ไม่

(๒) เร่ร่อนไม่อยู่เป็นที่ เพราะไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งแน่นอน หรือไม่มีสิ่งที่จะพึ่งพิงเห็นว่าอาจอาศัยเป็นสิ่งดำรงชีพ หรือไม่มีบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือมีบิดามารดา ผู้ปกครองที่ละเลยไม่ควบคุมดูแล และมีพฤติการณ์ส่อให้เห็นว่า เป็นการสมควรจักต้องเข้าคุ้มครองอบรม

(๓) ไร้ที่พึ่งพำนักและสิ่งครองชีพ

(๔) ตกอยู่ในความปกครองของบิดามารดา หรือผู้อื่นใด ซึ่งมีลักษณะไม่เหมาะสมจะปกครองดูแลเด็ก โดยที่บิดามารดาหรือผู้อื่นใดที่ปกครองนั้นมีนิสัยสันดานในทางกระทำความผิดอาญา หรือเป็นนักดื่มสุราเมามาย หรือมีนิสัยสันดานชั่วร้ายประการอื่น ซึ่งส่อให้เห็นว่าจะชักพาให้ไปสู่ความชั่วร้ายและสมควรจักต้องเข้าคุ้มครอง

(๕) ตกอยู่ในความปกครองของบิดามารดา หรือผู้อื่นใดที่เคยต้องคำพิพากษาให้มีโทษอาญาเนื่องแต่การกระทำร้ายโดยเจตนาแก่ร่างกายหรือชีวิตเด็ก หรือปรากฏว่าเป็นคนโหดร้ายทารุณต่อเด็กหรือทำลายศีลธรรมความดีงามของเด็ก

(๖) คบหาสมาคมอยู่เนื่อง ๆ กับผู้มีชื่อเสียงในทางกระทำความผิดอาญาหรือหญิงนครโสเภณี หรือกับผู้หาเลี้ยงชีพในทางจัดหญิงเพื่อค้ากำไรกับชาย หรือกับผู้ประพฤติดนเป็นคนเสเพลชั่วช้าซึ่งชนในท้องถิ่นนั้นส่วนมากรังเกียจ และมีพฤติการณ์ส่อให้เห็นว่า เป็นการสมควรจักต้องเข้าคุ้มครองอบรม

(๗) บิดามารดาหรือผู้ปกครองบอกศาลา และปรากฏว่าเป็นคนเลืลือขอไม่สามารถจะปกครองดูแลได้

ร่างมาตรา ๖ นี้ เมื่อกรรมการร่างกฎหมายได้พิจารณาแล้ว ได้ทักท้วงไปตั้ง

ปรากฏตามบันทึกของคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งส่งไปโดยหนังสือที่ ๑๙๓๒/๒๓๗๙ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๔๗๙ (ซึ่งสมควรจะอ้างถึง) โดยกล่าวว่า มาตรา ๖ ตามที่ร่างนี้น่าจะไม่ตรงกับ ความประสงค์แห่งการที่จะแยกบทบัญญัติเกี่ยวกับเด็กออกจากพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ใน บันทึกของคณะกรรมการกฤษฎีกาได้กล่าวไว้ดังนี้ "กรรมการร่างกฎหมายถือว่า การใช้ร่าง พระราชบัญญัตินี้บังคับไม่เฉพาะแต่ผู้กระทำความผิดอาญาที่อ่อนอายุพวกเดียว แต่ใช้บังคับรวมถึงผู้ อ่อนอายุทั้งหลายซึ่งอัชฌาณแห่งชีวิตนั้น เป็นข้อบกพร่องอย่างมาก ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ (๒) (๓) (๔) ซึ่งรวมถึงนักเรียนซึ่งศาลมีคำสั่งให้ส่งไปอยู่ในโรงเรียนฝึกอาชีพ ผู้ที่ศาลมีคำสั่งให้ ส่งตัวไปไว้ในสถานอบรม หรือส่งตัวไปไว้ในโรงเรียนดัดสันดาน หรือสถานอบรมตามกฎหมายอื่น มาตรา ๖ (๑) ในกรณีที่ผู้อ่อนอายุทำการขอทาน (ซึ่งถือว่าไม่เป็นความผิดตั้งแต่ที่บัญญัติไว้ในร่าง พระราชบัญญัติควบคุมคนจรจัดและคนเกียจคร้านขอทาน) เนื่องแต่อดอยาก เร่ร่อนไม่อยู่เป็นที่ หรือไม่มีบิดามารดาผู้ปกครอง หรืออัชฌาณต้องอยู่ในความปกครองของบิดามารดาหรือผู้อื่น ซึ่งมี นิสสัยชอบกระทำความผิดอาญา คบหากับคนเสเพล หรือหญิงนครโสเภณี ฯลฯ

กรรมการร่างกฎหมายมีความประสงค์จะชี้แจงให้กระจ่างว่า กรรมการร่าง กฎหมายไม่ได้โต้แย้งเลยว่า ไม่ควรจะมีการคุ้มครอง ฯลฯ ผู้อ่อนอายุ แต่ยังยอมรับฟังไม่ได้ว่า การคุ้มครองผู้อ่อนอายุโดยดำเนินการคล้ายกับการกักกันผู้อ่อนอายุซึ่งกระทำความผิดไว้ใน สถานที่ยังของกรมราชทัณฑ์ อันเป็นการปะปนระหว่างผู้อ่อนอายุกับผู้อ่อนอายุที่ได้กระทำความผิดอาญานี้ เป็นการคุ้มครองที่ตีพ้อ สำหรับผู้อ่อนอายุที่ไม่ได้ทำความผิดเหล่านั้นสมควรที่จะให้มีการ คุ้มครองโดยทางครอบครัวหรือโรงเรียน ไม่ใช่แต่เพียงมีนามดั่งนั้นเท่านั้น และต้องอยู่ในบังคับ บัญชาหรือความดูแลของกระทรวงธรรมการ สภาการศึกษาหรือผู้ควบคุมดูแลที่สมควรอื่น ๆ แล้วแต่ กรณี

ด้วยเหตุผลข้างต้น กรรมการร่างกฎหมายจึงมีความเห็นว่า ควรตัดความในร่าง พระราชบัญญัตินี้ในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับผู้อ่อนอายุซึ่งกระทำความผิดอาญาออกเสียให้หมดความเห็นอันนี้ ได้รับความเห็นชอบจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทยในวันที่มาร่วมประชุมกับกรรมการร่างกฎหมาย แล้ว

การคุ้มครองผู้อ่อนอายุที่ไม่ได้ทำความผิด ควรบัญญัติเป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง ต่างหากและควรจะรีบดำเนินการเสียในบัดนี้ อนึ่ง การพิจารณาเรื่องนี้ควรได้รับการร่วมมือกับ สถานของเอกชนด้วย"

เนื่องแต่คำทักท้วงดังกล่าวแล้ว มาตรา ๖ แห่งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและ อบรมผู้อ่อนอายุ พุทธศักราช ๒๔๗๙ จึงได้ถูกตัดออก และมีได้มีปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติ จัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พุทธศักราช ๒๔๗๙

ในพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พุทธศักราช ๒๔๗๙ คงมี แต่มาตรา ๕ ซึ่งใช้บังคับแก่เด็ก ๓ จำพวก ได้แก่

(ก) เด็กที่กระทำความผิดอาญา ซึ่งถูกศาลมีคำสั่งให้ส่งไปไว้ในโรงเรียน ดัดสันดาน เป็นการดัดเลวร้ายอันเป็นการลงโทษตามมาตรา ๕๗ และ ๕๘ แห่งประมวลกฎหมาย ลักษณะอาญา (แทนโทษจำคุกหรือปรับ)

(ข) เด็กที่ไม่ไปโรงเรียนโดยฝ่าฝืนคำสั่งของบิดามารดาหรือผู้ปกครองและไม่นำพาต่อคำว่าการ่าวักตักเตือนที่ชอบของบิดามารดาหรือผู้ปกครองเสียเลย และเนื่องด้วยการประพฤตินี้ ศาลมีคำสั่งให้ส่งไปไว้ในโรงเรียนฝึกอาชีพตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๘

(ค) เด็กซึ่งศาลมีคำสั่งให้ส่งไปไว้ใน “สถานฝึกและอบรม” ความข้อนี้ได้ร่างขึ้นตามนโยบายเดิมของมาตรา ๖ และมาตรา ๑๒ (๓) แห่งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและอบรมผู้อ่อนอายุ พุทธศักราช ๒๔๗๙ แต่เมื่อมาตรา ๖ และมาตรา ๑๒ (๓) ทั้งสองแห่งได้ถูกตัดออกเสียแล้ว น่าจะไม่มีกรณีที่จะใช้มาตรา ๕ (ค) แห่งพระราชบัญญัติอบรมเด็กบางจำพวก พุทธศักราช ๒๔๗๙ ตามที่ได้ผ่านสภาและประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้วนั้นบังคับได้

ส่วนข้อไขใจความในพระราชบัญญัติฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พุทธศักราช ๒๔๗๙ นั้น สรุปความได้ดังนี้

(๑) ได้กำหนดโทษแก่เด็ก ไม่ใช่แก่ผู้รับผิดชอบในความประพฤติและการศึกษาของเด็ก

(๒) ศาลเป็นผู้กำหนดโทษ กล่าวคือ ในเมื่อมีเหตุที่จะนำเด็กขึ้นสู่ศาลได้

(๓) เหตุที่จะนำเด็กมาสู่ศาลได้ก็ต่อเมื่อเด็กได้มีความผิดทางอาญา หรือเป็นคนต่อต้านไม่อยู่ในโอวาท ฯลฯ

(๔) เด็กถูกตัดเสรีภาพและถูกกักตัวอยู่ในที่กักขังเป็นการลงโทษ ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับการจัดให้เด็กมีผู้ปกครอง แม้ผู้ปกครองเด็กนั้นจะเป็นสถานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสวัสดิภาพของเด็กก็ดี

ดังนั้นจึงอาจเห็นได้ชัดว่า ถ้าจะปฏิบัติตามความเห็นของกระทรวงธรรมการแล้ว จะเป็นการกลับไปหานโยบายเดิมซึ่งได้ตั้งใจเล็งไม่ดำเนินตามตั้งแต่ขึ้นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและอบรมผู้อ่อนอายุ พุทธศักราช ๒๔๗๙ แล้ว

ส่วนบทกฎหมายอื่นที่จะนำมาบังคับในเรื่องนี้นั้น ตามเหตุผลที่ได้กล่าวแล้วจะเห็นว่าไม่มีบทพระราชบัญญัติใดที่จะนำมาใช้บังคับได้

ในที่สุดนี้ขอสรุปความว่า ในกรณีอันเป็นวัตถุประสงค์ของบันทึกฉบับนี้ (ตั้งที่จะให้การศึกษาแก่เด็กตามถนน และเด็กอนาถา เพื่อความสวัสดิภาพของเด็ก) เป็นการไม่เหมาะที่จะดำเนินการส่งเด็กตามถนนและเด็กอนาถาไปไว้ในสถานที่ควบคุมเด็กที่กระทำผิดอาญา หรือเด็กที่หาอะไรดีไม่ได้ เพราะเด็กตามถนนและเด็กอนาถามีได้กระทำผิดอย่างใด เด็กนั้นเป็นผู้อัปโชคและยากจนเท่านั้น การที่จะให้ไปอยู่ร่วมกันกับเด็กซึ่งได้มีพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พุทธศักราช ๒๔๗๙ ตรารขึ้นไว้ ไม่ว่าจะแบ่งแยกเด็กเหล่านั้นไว้เป็นที่ประเภทหรือที่จำพวกก็ดี ก็ไม่สมควรกระทำ เพราะจะเป็นภัยแก่ชีวิตในอนาคตของเด็ก

อีกประการหนึ่ง ถ้าจะตรากฎหมายใหม่ โดยขยายความในพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พุทธศักราช ๒๔๗๙ ให้ใช้บังคับแก่เด็กกลางถนนและเด็กอนาถาด้วย ก็เห็นว่าไม่เป็นการสมควร เพราะเหตุว่าสถานที่อบรมตามความในพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พุทธศักราช ๒๔๗๙ นั้น อยู่ภายใต้ความควบคุมของกรมราชทัณฑ์

ส่วนวิธีทางที่จะดำเนินการกับเด็กกลางถนนและเด็กอนาถานั้นมิใช่การราชทัณฑ์ แต่ควรจะเป็นโรงเรียนซึ่งปฏิบัติแก่เด็กในเรื่องนี้เช่นเดียวกับเด็กนักเรียนทั้งหลายอันอยู่ในความดูแลของกระทรวงธรรมการ.

(ลงชื่อ) ดิเรก ชัยนาม

(นายดิเรก ชัยนาม)

ผู้รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๔๘๑